

Pedagógusképzés és továbbképzés

A szekció felkért előadói: Bauer Nándorné, a Veszprém Megyei Pedagógiai Intézet igazgatója; Nagy Mária, az Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központjának tudományos főmunkatársa; Pósfai Péter, az Oktatási Minisztérium főosztályvezetője. Az előre kiadott programfüzetben feltüntetett referátumok – amelyek közül időszűke miatt csak a második és a harmadik hangzott el – az alábbiak voltak: – Kocsis Mihály: A pedagógusképzés és a továbbképzés szerkezeti és tartalmi változásai;

- Nagy Mária: A pedagógusképzés és a továbbképzés kapcsolata külföldi mintákon;*
- Pósfai Péter: A pedagógusok továbbképzésével kapcsolatos kormányrendeletek eddigi hatása és tervezett korrekciója;*
- Bauer Nándorné: Tervszerű továbbképzések megyénk minőségfejlesztő közoktatásáért.*

Pósfai Péter az e területen illetékes főosztályvezetőként a pedagógusok rendszeres továbbképzéséről és szakvizsgájáról szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet hatását elemezte, majd bemutatta azokat a problémákat, amelyek az Oktatási Minisztériumot arra ösztönözték, hogy a továbbképzéssel kapcsolatos rendelkezési háttérrel módosítsa. Ennek keretében valószínűleg megszűnik majd a szakvizsga kötelező jellege, az egyes továbbképzési tanfolyamok tartalma – a kreditrendelet érvényesülése után – más tanfolyamok programjában is konvertálhatóvá, illetve újabb végzettség megszerzésébe beszámíthatóvá válik. Várhatóan még az 1999-es naptári évben megjelennek a pedagógus-szakvizsga képesítési követelményei.

Szerkezeti és tartalmi változások a képzésben

A pedagógusképzés és -továbbképzés terén az 1990-es évek talán legfontosabb változása a képesítési követelmények meghatározása és kormányrendeletben való rögzítése volt. E feladatsor megoldása valószínűleg túl is nyúlik egy évtizednyi határon, mert még ma is vannak olyan pedagógus szakok, amelyeknek a követelményei nem készültek el. A hosszú előkészítő munka és érdekegyeztetés eredményeként 1994. végére megszületett a tanító, a konduktor-tanító és az óvodapedagógus szakképzettségekkel kapcsolatos 158/1994. (XI.17.) Korm. rendelet, amely az

óvóképzés időtartamát három, a tanítóképzés időtartamát négy évre emelte fel. A képesítési követelmények ugyanakkor a választható műveltségi területek meghatározásával a tanítóképző főiskolák képzési kompetenciáját az 5. és a 6. osztályokra is kiterjesztette. Ez az elképzelés az akkor már formálódó Nemzeti Alaptanterv műveltségterületeire épített, illetve anticipálta a később életbe lépő tanterv iskolastruktúráját, azaz a 6 évfolyamos elemi iskolaszámára szándékozott jól felkészült tanítókat képezni. Az új képzési rendszer bevezetését nagyon sok előkészítő munka

és tartalmi fejlesztés előzte meg, amelynek eredményeként a korábbi tananyag alapvetően átalakult és modernizálódott. A „hagyományos” tantárgyakon kívül jellemzővé vált a differenciált és alkalmazott pedagógia hangsúlyos volta, a szociálpszichológia, a személyiségfejlődés zavarai, a nevelésszociológia és a filozófia tantárgyak programba vétele is.

Az 1996-tól kezdődően 4 évfolyamos tanítóképző főiskolák – elsősorban a Nemzeti Alaptanterv műveltségterületeire építve – a hallgatók irányválasztásának és az adott intézmények lehetőségeinek függvényében több területen előképzettséget nyújtanak. Az eredeti elképzelések szerint a tanítóképző főiskolát végzett hallgatók a Nemzeti Alaptanterv szerint működő elemi iskolák első négy osztályának minden tantárgyán kívül az 5. és 6. osztályokban a választott szakterületük tárgyait is taníthatják. Ezek a műveltségi területek az alábbiak:

- magyar nyelv és irodalom,
- ember és társadalom,
- idegen nyelv,
- családi, háztartási, gazd. ismeretek,
- matematika,
- ének-zene,
- informatika,
- vizuális nevelés,
- természetismeret
- testnevelés és sport

A közoktatási törvény legutóbbi módosítása, illetve a hagyományos (8 + 4-es) iskolaszervezet megerősítése nem kedvez a tanítóképző főiskolák azon törekvéseinek, hogy az általános iskola 5-6. osztályait is képzési kompetenciájukba vonják, ugyanakkor az erre való felkészülés jelentős tartalmi mobilitást indukált ezekben az intézményekben, amelyre építeni lehet. Kitüntetetten a szaktárgyi szempontból megalapozottabb, ugyanakkor tantárgypedagógiailag és transzformációs-pedagógiailag elmélyültebb képzés járhat jelentős előnyökkel, hathat a tanulói teljesítményekre pozitívan. A felsőoktatási intézményi integráció régióként eltérő megoldásai lehetőséget biztosíthatnak a hallgatók különböző területeken szerzett felkészültségének továbbépítésére, mun-

kaerőpiaci szempontból fontos flexibilitásuk növelésére.

A tanárképző főiskolák az 1990-es években többször voltak nehéz helyzetben, hiszen képzési kompetenciájuk egy részét a tanítóképző főiskolák, más részét – az egységes tanárképzés koncepciójának jegyében – az egyetemek igyekeztek elfoglalni. Ez a hatás a tanárképző főiskolákat arra ösztönözte, hogy képzési színvonaluk emelésével egyre több területen biztosíthassák maguknak az egyetemi szintű képzés lehetőségét. A hagyományos közoktatási iskolaszervezet már említett megerősítése valószínűleg megnyugtatóan hatott ezekre az intézményekre, ugyanakkor az elindult tartalmi fejlesztések és az intézményi integráció tartalmi előkészítésének irányába tett lépések a szakmai – pedagógiai, pszichológiai, tantárgypedagógiai – képzés területén is jelentős változásokat indukáltak.

Az 1990-es évek elején a legtöbb intézményben megtalálhatóak voltak az úgynevezett önismereti tréningek. Ezek lassan kiszorultak a programokból és átadták helyüket a képességfejlesztő tréningeknek vagy gyakorlatoknak. Az önismereti tréningek esetében sokszor hiányzott az azokat vezető szakmai kompetenciája, ugyanakkor eredményességük is kétséges volt. A mai óratervekben elsősorban a pedagógiai képességek és a tanári személyiség fejlesztésének szándéka jelenik meg.

Több intézményben megfigyelhető a szociálpszichológia, a nevelésszociológia, az alkalmazott pszichológia, illetve a speciális nevelés pszichológiájának programba vétele, azaz a mindennapi pedagógus-tevékenység egyre sokoldalúbb pszichológiai megalapozása. Ugyanez a törekvés a pedagógiai tárgyak esetében is jelentkezik, ezt jelzik például a nevelésszociológia, az oktatásszociológia, az iskolapedagógia, az iskolai nevelés speciális kérdései és az oktatásmenedzsment tantárgyak. Több intézmény óratervében megfigyelhető, hogy az említett tantárgyak gyakorlatokkal vagy szeminarizáló formával társulnak, azaz a főiskolai szintű

képzés lényegéből adódóan a „tenni tudás” irányába orientálják a hallgatókat.

A pedagógus pályán az utóbbi években megjelent kompetencia-elvárásokra reflektálnak a multimédia-felhasználás, az oktatástechnológia és a kommunikációs és információs technológiák című tantárgyak. Ezek azonban csak utalnak az iskolában megjelenő új lehetőségekre, az elmélyülést, az alaposabb felkészítést a speciális kollégiumok kínálata (multimédia, informatika, oktatásinformatika, internet-felhasználás az oktatási folyamatban, internet a tanítási órákon, fotóeljárások alkalmazása a médiatervezésben, nyelvi laboratóriumok stb.) biztosíthatja. A speciális kollégiumok más területeken is bőséges programkínálatát ez a referátum csak jellemezni tudja, bemutatását nem vállalhatja. Ezért csak illusztrációként említünk meg néhányat:

- kommunikációs tréning,
- médiapedagógia,
- konfliktuskezelő tréning,
- pedagógiai innováció,
- kreativitásfejlesztő tréning,
- pedagógiai döntések,
- autogén tréning,
- egészséges életvezetés,
- Gordon-tréning,
- család- és iskolaszociológia,
- tanulási hatékonyság-fejlesztés,
- prevenció programok,
- a kommunikáció elmélete és gyak.,
- pályaorientáció,
- gyermek- és ifjúságvédelem,
- oktatás- és információtechnika,
- integrált felhasználói rendszerek,
- informatika az általános iskolában stb.

1997. nyarán jelent meg az egységes tanári képesítéssel foglalkozó 111/1997. (VI.27.) Korm. rendelet, amely – szemben az 1994-ben elfogadott tanítói követelményekkel – csupán a tanári szakma szakmai elvárásait fogalmazza meg, a szakokét nem. „Ez a megoldás abból az elképzelésből született, hogy az egységes tanári képesítéssel társuló szakok (például matematika, biológia, történelem, idegen nyelv stb.) is elkészítik saját képesítési követelményeiket és a kettő együtt lesz érvényes a tanárokra. A természet-tudományi szakok követelményei időköz-

ben megjelentek (166/1997.(X.3.) Korm. rendelet). A bölcsészettudományi szakok követelményei – bár az előkészületek folynak – azonban egyelőre még váratnak magukra. Az egységes tanári képesítést megfogalmazó kormányrendelet a tanárokkal szemben támasztott követelményeket a pedagógiai, pszichológiai, szakmódszertani és gyakorlati képzési követelményekre szűkíti, figyelmen kívül hagyva azt a kemény korlátot, hogy a pedagógus szakma nem csupán a szakképzés és a pedagógiai képzés szimpla összege, hanem más minőség. Ebből adódóan a feladat megoldása eredményesen csak a szak és a szakma oktatóinak együttműködésével képzelhető el. (1) (Az egységes tanári képesítési követelmények azonos elvárásokat fogalmaznak meg a tanárokkal szemben, függetlenül attól, hogy tanárképző főiskolán vagy egyetemen végeztek-e. Ez az alapállás azokban az intézményekben vezethet nehezen feloldható ellentmondásokhoz, amelyekben egyszerre folyik főiskolai és egyetemi szintű tanárképzés, ugyanis a különböző szintű képzések normatív támogatása általában eltérő, miközben a pedagógiai jellegű képzés szerkezete és tartalma azonos.)

Az egységes tanári képesítési követelmények (111/1997.(VI.27) Korm. rendelet) végrehajtásának és végrehajthatóságának megítélése intézményenként eltérő képet mutathat. Ebben az eltérésben strukturális, funkcionális és történeti okok is szerepet játszhatnak. A pedagógusképzés hazai intézményhálózatán belül az óvóképző, a tanítóképző és a tanárképző főiskolák alapfeladata a pedagógusképzés, így ezekben az intézményekben a kiépült szervezeti keretek kialakulásában nagyobb jelentősége lehet az adott intézmény szerepfelfogásának, történeti fejlődési folyamatának, a térszerkezet és a térszervezés adottságainak és lehetőségeinek, a bármely képzési területen működők érdekérvényesítési vagy együttműködési képességeinek, a tudományról, a kutatásról, a képzés feladatairól és folyamatáról kialakult

felfogásának stb. Az egyetemi szintű pedagógusképzés eddig kialakult kereteit jelentősen befolyásolhatja az 1999. évi LII. törvény, amely a felsőoktatási intézményhálózat átalakításáról rendelkezik. Az új integrált intézmények keretein belül a pedagógusképzés különböző szintjei is képviseltethetik magukat, például Debrecenben a tanárképzés és az óvóképzés, Pécsen a tanárképzés és a tanítóképzés stb. Azok a szervezeti egységek, amelyek egy intézményen belül a pedagógusképzés valamely szintjét képviselik, valószínűleg keresni fogják az együttműködés egyre hatékonyabb formáit, esetleg új karok megalapítását is javasolhatják. Az új megoldások megtalálását a 111/1997-es Korm. rendelet végrehajtása is sürgeti, amely területen az egyetemek egyelőre lemaradásban vannak. Ugyanakkor a továbbképzéssel és az egységes kreditrendszerrel kapcsolatos kormányrendeletek is tartalmi átalakulás előtt állnak, ezért most különösen indokolt lenne a különböző képzési szintek egységes tervezésének intézményi vállalása. E felvetés előzményei néhány egyetemen – például Veszprémben és Pécsen – már adóttak. Az együttműködés formái és tartalmi azonban nagyon sok megoldást kínálnak, ezért a változási irányok nem prognosztizálhatóak pontosan.

Az egyes egyetemeken történetileg eltérő módon és feltételei keretek között kialakult pedagógusképzési gyakorlat természetesen eltérő képzési tartalmakkal is párosult. Ezeket az eltérő tartalmakat az egységes tanári képesítési követelmények (111/1997. (VI.27) Korm. rendelet) és az országos kreditrendszer kialakításának igénye (90/1998. (V.8.) Korm. rendelet) összhangba szándékoznak hozni. A jelenlegi helyzetben a tantárgyi rendszer és az óratervek is jelentősen eltérnek egymástól.

A speciális kollégiumok – a tanárképző főiskolákhoz hasonlóan – itt is nagyon sok és nagyon széles ismeret-, tevékenység- és képességrendszerben nyújthatnak elmélyedési, vagy felkészülési lehetőséget. Ezek számbavétele és jellemzése

nem lehet a referátum feladata, ezért csupán illusztrációként említünk meg néhányat:

- bevezetés az általános etikába,
- humánökológia,
- az erkölcs története,
- emberismeret,
- az erkölcsi élet alapjai,
- izlésnevelés,
- közgazdasági alapismeretek,
- a magyar közírás műfajai,
- multimédia prezentációk tervezése,
- elitkultúra és alternatív kultúra,
- médiapedagógia,
- a magyar nyilvánosság intézményei,
- mentálhigiénié,
- Galois-gráfok pedagógiai alkalmazása,
- interkulturális nevelés,
- tanulás az interneten,
- környezeti nevelés,
- társadalomismeret,
- informatika,
- a hagyományos kultúra tér-, idő- és közösség-szemlélete,
- pedagógiai informatika.

A tartalmi változások témakörén belül említendő a pedagógusképzés szakínálatának változása. A tanítóképzés kapcsán már említettük a különböző műveltségi területeken megszerezhető előképzettséget. A tanárképzés területén is jelentek meg új szakok, elsősorban a Nemzeti Alaptanterv várható igényeire való reflexióként. A Felsőoktatási felvételi tájékoztatóban eddig meghirdetett szakok az alábbiak:

- egészségtan,
- rekreáció,
- gazdaságismeret,
- számítástechnika,
- háztartásokönomia – életvitel,
- táncpedagógia,
- informatika,
- vizuális és környezetkultúra,
- környezettan,
- vizuális nevelőtanár,
- környezetvédelem.

A Nemzeti Alaptanterv új műveltségi területei több esetben igényeltek új pedagógus-kompetenciákat, amelynek eredményeként új szakok születtek. A keretanttervek tervezett megjelentetése és bevezetése hatással lesz ezekre az új szakokra is, azonban ennek iránya egyelőre nem prognosztizálható. Az azonban biz-

tosan állítható, hogy az informatika és a számítástechnika már említett túlsúlya az újabb dokumentumok kontextusába is beilleszthető.

A pedagógusok továbbképzése terén az 1990-es évek valószínűleg legnagyobb változását a 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet megjelenése hozta, amely a pedagógusok rendszeres továbbképzéséről és szakvizsgájáról intézkedik. A kormányrendelet szerint rendszerbe állított hétévenkénti kötelező továbbképzés legalább 120 tanóra terjedelmű, akkreditált programokon való részvétellel, újabb alapképzési szak vagy szakirányú továbbképzési szak elvégzésével teljesíthető. A szakirányú továbbképzések akkreditációját a Magyar Akkreditációs Bizottság, az egyéb továbbképzési tanfolyamok akkreditálását a Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Bizottság látja el.

A rendeletben előírt pedagógus-szakvizsgára való felkészítés kizárólag felsőoktatási intézményekben, szakirányú továbbképzési keretek között folyhat. A pedagógus szakvizsga képesítési követelményei a mai napig még nem készültek el, ezért az erre felkészítő képzések sem indulhattak be. Az átmeneti időszakban azonban néhány szakirányú továbbképzés oklevelét az Oktatási Minisztérium a pedagógus-szakvizsgával egyenértékűnek ismeri el. Ezek az alábbiak:

- közoktatási vezető szakirányú továbbképzésen szerzett oklevél,
- tanügy-igazgatási szakértő szakirányú továbbképzésen szerzett oklevél,
- vezető óvodapedagógus szakirányú továbbképzésen szerzett oklevél,
- a klinikai és a pedagógiai szakpszichológia vizsgát igazoló oklevél,
- a pedagógiai értékelési szakértő szakirányú továbbképzésen szerzett oklevél,
- tantervi szakértő szakirányú továbbképzésen szerzett oklevél,
- a munkakör ellátásához szükséges végzettséghez és szakképzettséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozat, valamint a doktori cselekmény alapján szerzett doktori cím. (3)

A Magyar Akkreditációs Bizottság folyamatosan bírálja azokat a pedagógus-képző intézményekből érkező kérelmeket, amelyek szakirányú továbbképzések tár-

gyában születtek. Ezek egy része a Nemzeti Alaptanterv bevezetéséből következő továbbképzési igényeket szándékozott és szándékozik kielégíteni, más része a pedagógus-kompetenciák területén mutatkozó hiányok enyhítésére irányul. A MAB által eddig támogatott és pedagógus oklevelre épülő kérelmek az alábbiak:

- közoktatási vezető szakirányú továbbképzési szak,
- mentálhigiénés szakirányú továbbképzési szak,
- nyelv- és beszédfejlesztő szakirányú továbbképzési szak,
- tanügy-igazgatási szakirányú továbbképzési szak,
- felnőttoktatási szakirányú továbbképzési szak,
- vezető óvodapedagógusi szakirányú továbbképzési szak,
- gyermektánc-oktató szakirányú továbbképzés,
- addiktológus konzulens szakirányú továbbképzési szak,
- felsőoktatási diák-tanácsadói szakirányú továbbképzési szak,
- tehetségfejlesztési szakirányú továbbképzési szak,
- tanulási és pályaválasztási tanácsadó szakirányú továbbképzési szak,
- óvodapedagógus fejlesztési szakirányú továbbképzési szak,
- óvodapedagógusi tanítói gyógy-testnevelés szakirányú továbbképzési szak,
- egészségfejlesztő mentálhigiénikus szakirányú továbbképzési szak,
- fogyatékosok együttnevelési pedagógiája szakirányú továbbképzési szak,
- gyógypedagógiai rehabilitációs konzultáns szakirányú továbbképzési szak,
- mozgókép és médiakultúra szakirányú továbbképzési szak,
- rehabilitációs foglalkoztató terapeuta szakirányú továbbképzési szak,
- tanító, fejlesztési (differenciáló) szakirányú továbbképzési szak,
- tehetségfejlesztési szakirányú továbbképzési szak,
- szociális menedzser szakirányú továbbképzési szak
- közhasznú menedzser szakirányú továbbképzési szak,
- szupervízor szakirányú továbbképzési szak,
- drámapedagógiai szakirányú továbbképzési szak,
- óvodai környezeti nevelő szakirányú továbbképzési szak,
- természetismeret és környezetkultúra szakirányú továbbképzési szak,
- tanulási és pályatanácsadás szakirányú továbbképzési szak,
- rehabilitációs úszásoktatás szakirányú továbbképzési szak,

- hallássérült gyermekek korai fejlesztésének gyógypedagógiája szakirányú továbbképzési szak,
- pedagógiai értékelés szakirányú továbbképzési szak,
- tantervfejlesztés szakirányú továbbképzési szak,
- társadalom- és állampolgári ismeretek szakirányú továbbképzési szak,
- pályaaorientációs tanár szakirányú továbbképzési szak,
- tánc- és drámapedagógia szakirányú továbbképzési szak,
- anyagszerkezet tanári szakirányú továbbképzési szak,
- környezetfizika tanári szakirányú továbbképzési szak,
- statisztikus fizika tanári szakirányú továbbképzési szak,
- kísérleti fizika szakirányú továbbképzési szak,
- játék és szabadidő pedagógus szakirányú továbbképzési szak,
- zenei nevelési szakirányú továbbképzési szak,
- gyermektáncoktató óvodapedagógus szakirányú továbbképzési szak,
- gyakorlatvezető tanító szakirányú továbbképzési szak,
- óvodai szakértő szakirányú továbbképzési szak,
- ifjúsági védőnő szakirányú továbbképzési szak,
- Montessori-pedagógiai szakirányú továbbképzési szak,
- múzeumpedagógia szakirányú továbbképzési szak,
- család- és gyermekvédelem pedagógiája szakirányú továbbképzési szak. (4)

A pszichológus oklevéllel rendelkezők is végezhetnek olyan szakpszichológusi szakokat, amelyek a pedagógus pályán is felhasználhatóak. Ezek az alábbiak.

- tanácsadás-pszichológia szakirányú továbbképzési szak,
- pedagógiai pszichológia szakirányú továbbképzési szak,
- munka- és szervezetpszichológia szakirányú továbbképzési szak,
- klinikai és mentálhigiéniai pszichológia szakirányú továbbképzési szak. (5)

A fent felsorolt szakirányú továbbképzések közel felét 1999-ben fogadta el a Magyar Akkreditációs Bizottság, ebből adódóan a kínálati piac várhatóan 2000 ősztől válik igazán színessé. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a tanulók differenciált fejlesztésével, a megtanítás stratégiáival, a pedagógus pályán működtetendő képességek fejlesztésével stb. foglalkozó szakirányú továbbképzések száma egyelőre alacsony. A 277/1997.(XII.22.) Korm. rendelet megjelenésével párhuz-

mosan megalakult az Országos Pedagógustovábbképzési Akkreditációs Bizottság, amely a tanfolyami keretek között történő továbbképzési programok minősítésére hivatott. A közoktatási törvény a pedagógusok 7 évenkénti továbbképzéséről rendelkezik, ezért a Bizottság a „kínálati piac” megteremtésének szándékával országos pályázatot írt ki. Az 1997. tavaszán megjelent pályázatra a pedagógusképző egyetemek és főiskolák több, mint 2000 tanfolyam programját küldték meg a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak. Az összesen 5500 beérkező és regisztrált továbbképzési programot a Művelődési Közlöny 1997. nyarán közzétette. Ezzel a tanfolyami túlkínálattal sok esetben együtt járt az a szükségszerű következmény, hogy a programok nagy része a kevés jelentkező miatt nem indulhatott, ugyanakkor sok pedagógus nem juthatott megfelelő továbbképzéshez, mert az általa választott – a jelentkezők alacsony száma miatt – éppen nem indult. Így a továbbképzések I. fordulója a meghirdetőknek és a jelentkezőknek is csalódást okozhatott. Az 1998. tavaszán meghirdetett II. pályázati forduló már több újdonsággal járt. A pályázók programjaik bírálatáért eljárás díjat fizettek, amelynek mértéke 30 tanfolyami óránként a minimálbérrel volt azonos, azaz egy 120 órás tanfolyam eljárás díja közel 80 000 Ft.-ot tett ki. Valószínűleg az I. forduló túlkínálata és a magas bírálati díj együttesen eredményezhették, hogy a beérkezett pályázatok száma 1800 darab volt. Ma még nem dőlt el véglegesen, hogy az akkreditáció procedúráján hány tanfolyami program jut át eredményesen. Az azonban már tudható, hogy ismét nagy számban vannak azok a továbbképzési tartalmak, amelyek a közoktatási törvény végrehajtásával, a helyi pedagógiai programok és tantervek készítésével, a Nemzeti Alaptanterv valamely részterületi tanítására való felkészítéssel foglalkoznak.

Az 1997-1998-as tanév továbbképzési kínálatának és tanfolyamainak adatairól és megítéléséről, az 1998-as továbbképzési felhívásra beküldött programok előzetes

adatairól, illetve ezek értékelésének előkészítéséről 1998. szeptemberében az Iskolakultúra című folyóiratban átfogó tanulmány jelent meg. (6) Az abban nyilvánosságra hozott adatok és az időközben a Pedagógus-továbbképzési Módszertani és Információs Központ kiadványaiban folyamatosan megjelenő tájékoztatók alapján összehasonlítható az 1997-es és az 1998-as évben beérkezett programok néhány mutatója. (7)

A táblázaton jól megfigyelhetők, hogy a felsőoktatási intézmények által beküldött továbbképzési programok 1997-ben és 1998-ban is az összes program közel 40 %-át tették ki. Ugyanakkor a már említett okokból 1997-ben a meghirdetett programoknak csak egy töredékét tudták indítani. A felsőoktatási intézmények háttérbe szorulását az is elősegítette, hogy a pedagógiai szakmai szolgáltató intézetek által hirdetett tanfolyamok központi támogatásban részesültek, így áraik messze alatta maradtak az egyetemek és a főiskolák által elvárttól. Ez a kettős hatás gyakorlatilag „kiszemmisztte” a pedagógusképző intézményeket a tanfolyami továbbképzési piacról. Az 1998-as jelentkezésben gyakorlatilag ez a „kijózanodás” figyelhető meg.

Az 1998-ban és az azóta folyamatosan benyújtott továbbképzési programok értékelését a Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Bizottság (1999. szeptemberétől: Testület) elvégezte és végzi. A megalapított továbbképzési szakok szakindítási kérelmét ismételtelen elbírálják, amelynek eredményeként 1999. augusztus 30-ig több, mint 1000 indítási kérelmet regisztráltak.

A két és fél éves előkészítő munka eredményeként máig közel 250 akkreditált továbbképzési program kapta meg az indítási engedélyt. Ezek felsorolása nem lehet e referátum tárgya, listájukat azonban az internet-hozzáféréssel rendelkező iskolák folyamatosan figyelemmel kísérhetik.

Összefoglalva a továbbképzéssel kapcsolatban mondottakat, úgy tűnik, hogy a „rendszer” még nem találta meg adekvát működésének szerkezetét és tartalmát, azonban a lehetséges kibontakozás irányai már látszanak. Az Oktatási Minisztérium elképzelései a továbbképzési kormányrendelet megváltoztatásának módjáról és tartalmáról egyelőre nem ismertek, az azonban félé, hogy a lassan kialakuló rendszer ismét kényszerű átalakulás előtt áll.

Irodalom

- (1) KOCSIS Mihály: *A pedagógusképzés szerkezeti és tartalmi változásai az 1990-es években*, In: VÁGÓ Irén (szerk.) *Tartalmi változások a közoktatásban a 90-es években*. Okker Kiadó 285-286. old., Bp, 1999.
- (2) u.o. 293. old.
- (3) Az Oktatási Minisztérium közleménye. Oktatási Minisztérium, Tanügy-igazgatási Főosztály T-300283/99
- (4) A. FARAGÓ Magdolna: *Pedagógustovábbképzési lehetőségek a felsőoktatásban (kiemelten a szakirányú továbbképzési szakon)*. Köznevelés. 1999. 28. szám. 10. old.
- (5) u.o. 10. old.
- (6) GÖNCZŐ Enikő: *A pedagógus-továbbképzés átalakulásának első tapasztalatai*. Iskolakultúra 1998. 9. szám. 120-127. old.
- (7) u.o. 121. old.

Kocsis Mihály